

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus

PL 86

90101 Oulu

Viitteet:

Korentosuon ympäristölupa I, Psy-2003-y-73, 13.12.2005.

Oulujoen alaosan turvetuotantoalueiden päästö- ja vesistötarkkailuohjelma vuosille 2021–2023, Eurofins Ahma Oy 17.9.2020

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen lausunto POPELY/11912018, 9.2.2022 (vesistönäytteenoton ajankohdan muutos)

Korentosuon turvetuotantoalueen päästötarkkailun muuttaminen, PSAVI/8355/2021, 22.9.2023

Esitys Oulujoen alaosan vesistöalueen tarkkailujen muuttamiseksi Neova Oy:n Korentosuon osalta – Korentosuon tarkkailusuunnitelma

Oulujoen alaosan vesistöalueella on toteutettu turvetuotantoalueiden vesistötarkkailua viimeksi kaudella 2021-2023 Oulujoen alaosan turvetuotantoalueiden päästö- ja vesistötarkkailuohjelman mukaisesti (Liite 2).

Turpeen markkinatilanteen rajun heikkenemisen seurauksena Neova Oy:n tuotantoalueille on tehty lopettamispäätöksiä siten, että Oulujoen alaosan valuma-alueella on enää yksi työmaa aktiivisessa tuotannossa. Kaikilla muilla lopettamispäätöksen saaneilla työmailla jälkihoitovaiheen tarkkailut on jo toteutettu, eikä niillä ole enää päästö- tai vaikutustarkkailuvelvoitteita.

Neova Oy:n voimassa oleva tarkkailuvelvoite Oulujoen alaosan vesistöalueella koskee Utajärven Korentosuon (n. 189 ha) turvetuotantoaluetta.

Turveruukin ja Neovan tällä vesistöalueella vielä tarkkailussa olevat tuotantoalueet eivät sijaitse samoilla vesistön osa-alueilla, joten uutta yhteistarkkailuohjelmaa ei katsota enää olevan järkevää laatia.

Neova Oy esittää Oulujoen alaosan vesistöalueen tarkkailuohjelman korvaamista Neova Oy:n osalta koskemaan vain Korentosuon tarkkailua.

Päästötarkkailu

Korentosuon käyttö- ja päästötarkkailua toteutetaan PSAVI nro 8355/2021 22.9.2023 päätöksen mukaisesti (Liite 1). Kuluva vuosi 2023 on voimassa olevan ohjelman mukaan tarkkailuvuosi ja näytteenotto on tilattu Eurofins Ahma Oy:ltä. Tarkkailu on määrätty toteutettavaksi 3 vuoden välein, joten seuraava tarkkailuvuosi on vuosi 2026. Liitteenä 4 on näytteenottoaikataulu Oulujoelle vuodelle 2023.

Tuotantoaluekohtainen vesistötarkkailu

Korentosuolla on 2 kpl turvetuotantoaluekohtaisia vesistötarkkailupisteitä (**Itäoja Itä0 ja Sanginjärvi Saj**). Vesistötarkkailua esitämme toteutettavaksi jatkossa samassa rytmissä päästötarkkailun kanssa. Vesistötarkkailu on tilattu kuluvalle vuodelle 2023 (Liite 4) ja se toistuu jatkossa 3 vuoden välein. Näytteet otetaan tarkkailupisteiltä neljä kertaa vuodessa: kevättulvan aikaan (huhti-toukokuussa), heinä-, elo- ja syyskuussa. Havaintopaikkojen näytteistä määritetään turvetuotannon vaikutusten arvioinnin kannalta keskeisimmät analyysit (vesistötarkkailun analyysivalikko):

- kiintoaine (suodatinkoko 1,2 µm)
- kokonaisfosfori (kok.P)
- kokonaistyyppi (kok.N)
- kemiallinen hapenkulutus (COD_{Mn})
- pH
- fosfaattifosfori (PO₄)
- ammoniumtyppi (NH₄)
- nitraatti- ja nitriittitypen summa (NO₂₊₃)
- happipitoisuus
- sähkönjohtavuus
- rauta (Fe)
- väri
- sameus

Lisäksi määritetään kiintoaineen hehkutushäviö, kun kiintoainepitoisuus on yli 20 mg/l. Näytteenoton yhteydessä mitataan näkösyvyys ja lämpötila. Sanginjärven järvipisteeltä määritetään lisäksi klorofylli-a heinä-syyskuun näytteenottokierroksilla.

Lähivesistötarkkailun näytteenoton ajankohdan siirtäminen maaliskuulta toukokuulle pohjautuu Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen päätökseen/ilmoitukseen vesistönäytteenoton ajankohdan muutoksesta POPELY/11912018, 9.2.2022.

Esityksemme mukaiset Korentosuota koskevat vesistötarkkailupisteiden on esitetty liitekartassa 5.

Vuosittainen vesistötarkkailu

Yhteisiä tarkkailupisteitä on tarkkailuohjelman mukaisesti tällä vesistöalueella ollut kaikkiaan 2 kpl, **Utosjoki, 830-tien silta Ut1** sekä **Sanginjoki, 830-tien silta San0**.

Utosjoen tarkkailupisteen valuma-alueella Neova Oy:llä ei ole enää toimintaa eikä tarkkailuvelvoitetta. Sanginjoen piste (San0) sijaitsee yli 80 km Korentosuon purkupisteen (pvk1) alapuolella. Tältä pisteeltä on seurattu kaikkien Sanginjoen valuma-alueen turvetuotantoalueiden yhteisvaikutusta vesistöön. Tuotantoalueiden siirryttyä/siirtyessä muuhun maankäyttöön loppuvat myös turvetuotannon vesistövaikutukset, eikä mielestämme vuosittaiseen vesistötarkkailuun ole enää tarvetta eikä perustetta.

Esitämme, että tarkkailupisteen **San0 tarkkailu vuosittaisena lopetetaan ja jatkossa tarkkailua tehdään samalla rytmillä kuin Korentosuon päästö- ja tuotantoaluekohtaista vesistötarkkailua, eli 3 vuoden välein**. Siten seuraava tarkkailuvuosi olisi 2026, jonka jälkeen tilannetta ja pisteen tarkkailun tarvetta voidaan arvioida uudelleen. Näytteenottoajankohdat ja analyysivalikko ovat samat kuin tuotantoaluekohtaisilla vesistötarkkailupisteillä.

Pohjaeläintarkkailu

Biologisella tarkkailulla saadaan tietoa siitä, miten kuormitus vaikuttaa vesistön ekologiseen tilaan ja miten mahdolliset muutokset näkyvät eliöstön koostumuksessa ja runsaussuhteissa.

Tarkkailuohjelman mukainen pohjaeläinseuranta oli tarkoitus toteuttaa vuonna 2023 turvetuotannon kuormituksen kannalta keskeisillä alueilla. Edustava näytteenotto ei virtaamaolosuhteista johtuen onnistunut, jonka takia seuranta on siirretty vuoteen 2024. Tarkkailuohjelman mukaisesti näytteet kerätään Utosjoesta (kaksi kohdetta) ja Sanginjoesta (kaksi kohdetta) samoilta paikoilta kuin edellisessä vuonna 2019 toteutetussa tutkimuksessa.

Korentosuon vesien purkupisteeltä (pvk1) on n. 41 km matkaa lähimmälle Sanginjoessa sijaitsevalle seurantapaikalle (Aittokoski). Seurantapaikat on valittu turvetuotannon kuormituksen kannalta keskeisille alueille. Turvetuotannon päättyessä useimmilla kohteilla ja alueiden siirtyessä muuhun maankäyttöön, ei vesistövaikutuksia enää ole aiemmassa mittakaavassa. Korentosuolla on nykyaikaiset ympärivuotisessa käytössä olevat hyvin toimivat vesiensuojelurakenteet, joten vesistövaikutukset jäävät vähäisiksi. Esitämme, että ”rästiin” jäänyt pohjaeläinseuranta tehdään vielä vuonna 2024, jonka jälkeen tulosten ja raporttien perusteella arvioidaan pohjaeläintarkkailun tarve jatkossa.

Tulosten toimittaminen ja raportointi

Vesistötarkkailun tulokset toimitetaan heti niiden valmistuttua tai viimeistään kuukauden kuluttua näytteenotosta Utajärven ja Muhoksen kuntien sekä Oulun kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisille ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselle suoraan vedenlaaturekisteriin siirrettävässä muodossa kolmen kuukauden välein.

Päästöt lasketaan lupapäätöksen määräämällä tavalla (Liite1). Niinä vuosina, kun vedenlaatua ei mitata, käytetään laskennassa Korentosuon edellisvuosien tarkkailutietoa. Jos virtaamatietoa ei ole käytettävissä virtaama arvioidaan ympäristöhallinnon vesistömallijärjestelmästä (WSFS-VEMALA) saatavia valuntoja hyödyntäen.

Raportit laaditaan tarkkailuvuosittain. Raportissa esitetään päästötarkkailutulokset, alueellisen vesistötarkkailun tulokset sekä tarkastellaan tuotantoalueen laskennallisia ja havaittuja vaikutuksia vesimuodostuman ekologiseen tilaan, kuvata millaista ekologista tilaa tulokset edustavat ja pohditaan päästöjen mittaluokan vaikutusta ko. vesimuodostumassa. Vuoden 2024 raportissa tarkastellaan myös pohjaeläintarkkailun tulokset.

Vuosiyltteen veto valmistuu huhtikuun loppuun mennessä ja toimitetaan edellä mainituille sekä Oulujoen ja merialueen kalatalousalueelle, Lapin ELY-keskuksen Pohjois-Suomen kalatalouspalvelulle ja Suomen ympäristökeskukselle.

Kalataloustarkkailu

Neova on mukana ”OULUJOEN KALATALOUDELLINEN TARKKAILUOHJELMA 2021-2026” ohjelmassa (Liite 3). Tarkkailua ja raportointia toteutetaan em. ohjelman mukaisesti. Kalataloustarkkailun jatkosta vuodesta 2026 eteenpäin tullaan todennäköisesti laatimaan tarkkailuvelvollisten yhteisesitys Lapin ELY-keskuksen kalatalousyksikön hyväksyttäväksi.

Oulussa 17.11.2023

NEOVA OY

Liitteet:

Liite 1	Päätös: Korentosuon turvetuotantoalueen päästötarkkailun muuttaminen
PSAVI/8355/2021,22.9.2023
Liite 2	Oulujoen alaosan turvetuotantoalueiden päästö- ja vesistötarkkailuohjelma vuosille
2021–2023
Liite 3	Oulujoen kalataloudellinen tarkkailuohjelma 2021-2026
Liite 4	Näytteenottoaikataulu Oulujoen alaosalle 2023
Liite 5	Korentosuon vesistötarkkailupisteiden sijainti

Näytteenottoaikataulu Oulujoen alaosa 2023

S =	pH, kiintoaine, CODMn, N, P
S+ =	pH, kiintoaine, CODMn, N, P, sähkönjohtavuus
L =	pH, kiintoaine, CODMn, N, P, NH4-N, NO2+3-N, PO4-P, Fe
L+ =	pH, kiintoaine, CODMn, N, P, NH4-N, NO2+3-N, PO4-P, Fe, sähkönjohtavuus, sulfaatti
V =	pH, kiintoaine, CODMn, N, P, NH4-N, NO2+3-N, PO4-P, Fe, lämpötila, happi, sähkönjohtavuus, väri, sameus
V+ =	pH, kiintoaine, CODMn, N, P, NH4-N, NO2+3-N, PO4-P, Fe, lämpötila, happi, sähkönjohtavuus, väri, sameus, klorofylli-a

M1 = pH, kiintoaine, CODMn, N, P, NH4-N, NO3-N, PO4-P, Fe, sähkönjohtavuus, väri, SO4, Cl, Mn, happi
M2 = pH, kiintoaine, CODMn, N, P, NH4-N, NO3-N, PO4-P, Fe, sähkönjohtavuus, väri, SO4, Cl, Mn, happi, V, As, Mo, Cr, Zn
M4 L+ = pH, kiintoaine, CODMn, N, P, NH4-N, NO2+3-N, PO4-P, Fe, sähkönjohtavuus, SO4
M5 S+ = pH, kiintoaine, CODMn, N, P, sähkönjohtavuus

Mikäli kiintoaine on yli 20 mg/l, määritetään kiintoaineen hehkutushäviö.
Mikäli pH on alle 4,5, määritetään sähkönjohtavuus ja sulfaatti.

Huomioita:
Neova Oy, Niskansuolla ja Isosuolla ei enää tarkkailuvuoroitetta.
Neova Oy, Itäsuon, Pehkeensuon ja Tunturisuon luvat rautetettu.

5 km